

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 2.Pf.20.071/2023/5/I.

A felperes:

felperes, felperes címe

A felperes képviselője:

Dr. Sepsi Tibor Lajos ügyvéd, ügyvéd címe

Az alperes:

alperes., alperes címe

Az alperes képviselője:

Biczi és Turi Ügyvédi Iroda, ügyvéd címe, ügyintéző dr. Turi György ügyvéd

A per tárgya: személyiségi jog megsértése

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 65.P.20.287/2022/18.

í t é l e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatja és a felperes keresetét teljes egészében elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 450.000 (négy százötvenezer) forint + áfa együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint a Magyar Államnak e határozat jogerőre emelkedésétől számított 60 napon belül az állami adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára 348.000 (három száznegyvennyolcezer) forint együttes kereseti és fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság az ítéletével megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes jóhírneve védelméhez fűződő személyiségi jogát a honlapján (a alperes.hu oldalon) 2021. október 20-án filmje egyes szereplőit bemutató „közlemény címe” címmel megjelent közleményében azon állítással és a felperest képével és névalírással akként megjelenítve, hogy ő is feltűnik az alperes film címe címen játszott filmjében, s ezzel a felperest abban a hamis színben tüntette fel, hogy filmje szereplő neve nevű szereplőjéhez hasonlóan ő maga is 2006 őszén

a) közvéleménykutatóként és a intézet vezetőjeként manipulált, az akkor kormányzó MSZP-SZDSZ kormánykoalíció támogatottságát a ténylegesen mértnél magasabban, az ellenzékben lévő Fidesz támogatottságát pedig a ténylegesen mértnél alacsonyabban megjelölő közvéleménykutatási eredményeket tett közzé;

b) a kormányzat és az akkor kormányzó, a Magyar Szocialista Párt és Szabad Demokraták Szövetsége által alkotott kormánykoalíció pártjai politikai döntései meghozatalának fontos, a döntések megszületésekor személyesen is jelen lévő résztvevője volt, és ennek részeként

ba) folyamatosan kapcsolatot tartott személy1 polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat felügyelő tárca nélküli miniszterrel;

bb) részt vett személy2 miniszterelnök települési beszédének kiszivárogtatásában, az arra adandó politikai válasz kommunikációját pedig ő készítette elő;

c) részt vett a jogellenes rendőri erőszaknak 2006. október 23-án történő alkalmazására vonatkozó döntés meghozatalában.

Az alperest a további jogsértéstől eltiltotta, és kötelezte, hogy az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 8 napon belül a felperes címére eljuttatott magánlevélben és a honlapján (a alperes.hu honlapon) minimum 30 napos időtartamra közzelendően a fenti jogsértés miatti sajnálkozását fejezze ki a közleményben, új közleményként, de a filmalkotásról fentiek szerint megjelentetett közleménynél is elérhetően, lehetőleg a közlemény felperest rögzítő részénél, mindaddig míg e közleménye olvasható, de minimum 30 napig azon az url-en, ahol a közlemény 2021 októberében olvasható volt, továbbá 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.500.000 forint sérelemdíjat és 500.000 forint nettó perköltséget.

Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a Magyar Államnak, külön felhívásra 60.000 forint, míg az alperes 120.000 forint eljárás illetéket.

[2] Határozatában hivatkozott Magyarország Alaptörvényének II. cikkére, a VI. cikkére, a IX. cikkére, valamint a X. cikkére, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42. §-ára, a 2:44. §-ára és 2:45. §-ára, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 265. §-ára, a 278. §-ára és 279. §-ára, továbbá a Kúria PK 12., valamint 14. számú állásfoglalásaira.

[3] Rögzítette, hogy a 17. sorszámú jegyzőkönyvben rögzített keresetpontosítás szerinti kereseti kérelemről döntött. A keresetváltoztatás körében utalt a Pp. 185. §-ára.

[4] Az elsődleges kereseti kérelem körében az alkotói szabadságot megjelenítő véleménynyilvánítás szabadságának és a felperesi kereseti kérelemmel védeni kért személyiségi jogsértés kollíziójának a feloldását végezte el, e körben utalt a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban foglaltakra, valamint a Fővárosi Ítéltábla korábbi, szintén egy filmalkotást érintő határozatára. Mindezek alapján arra a megállapításra jutott, hogy az alperesi filmalkotásnak azon tartalmi megjelenítését a felperes alappal nem sérelmezheti, amely szereplő neve karaktere ábrázolásával lehetséges olvasatként a felperes személyére utalással olyan színben tüntette fel a felperest, hogy ő 2006 őszén úgy tevékenykedett, ahogy alperes a filmjében láttatta. Az alperesi filmalkotást nem lehet a hagyományos értelemben véve nyilvánosság felé közzétett szöveges tartalomként, együttes szöveges és képi tartalomként értékelve, annak kifogásolt részeit, azok valóságtartalmát górcső alá venni, hiszen a felperesre vonatkozó tényállításként nem hangzanak el a keresettel sérelmezett szövegrészek. Habár a film úgy hirdeti magát, mint valós eseményeken alapuló filmművészeti alkotás, mégis műfaját tekintve egy politikai krimi, egy nagyjátékfilm, amely műalkotás üzenete, megalkotása és közvetítése a művészi szabadság körébe tartozik mindaddig, amíg annak gyakorlása egy olyan alkotmányosan védendő jogba nem ütközik, amely jogvédelem lerontaná az alkotói szabadság tiszteletben tartásához fűződő alkotmányos érdekeket, közérdeket.

[5] Az alperesi műalkotás létrehozatala, közvetítése egészen addig, amíg tartalmával más személy magánélete, magánszférája megsértésére nem alkalmas, nem jogsértő. Az alperesi film alapjogi védelemben részesül mindaddig, amíg a mű nem irányul a tények meghamisításán alapuló szándékos hírnévrontásra. Az elsődleges keresettel tartalmukban, ábrázolásmódjukban sérelmezett jeleneteknek felperesre vonatkoztatásához olyan többletinformációk szükségeltetnének és a történeteknek olyan hangsúlyos ábrázolása, pl. a film dokumentarista jellege kiemelésével, amely a nézőben a felperest ezekkel az eseményekkel azonosítaná, ilyen konkrétumok azonban nincsenek az alperesi műben, nem vonatkoztatható szereplő neve karaktere határozottan a felperesre, a film egésze nem tekinthető valós történelemábrázolásnak, így egyes jelenetei valóság-hűsége sem vonható személyiségvédelmi vizsgálat alá. A mozifilm fikciós jellegét fogadta el a „szöveg-értelmezési szinten”, művészeti vitában pedig nem kívánt állást foglalni a PK 12. számú állásfoglalás III. pontja alapján.

[6] A másodlagos kereseti kérelem tekintetében az alperesi műalkotás ábrázolását és annak nyilvánosság felé történő kommunikációját együttesen vizsgálta, a filmet és az alperesi honlapon kiadott közleményt értékelve, azt jogsértőnek találta. A nyilvánosság felé kommunikált tartalommal az alperesi forgalmazó más szerepbe helyezte magát, tevékenysége

elvált a forgalmazástól, azaz a filmalkotás nyilvánosság felé közvetítésétől, nem a művet hagyta „magáért beszélni”, az alkotói szabadságot juttatva érvényre, amit alkotmányos oltalom véd, hanem egy értelmezést közvetített a filmbéli szereplők valós személyekhez kötésével. Ezen értelmezéshez azonban már nem párosul automatikusan a művészi önkifejezés szabadságához társuló véleménynyilvánítási szabadság, e kommunikáció akkor nem jogsértő, ha a valósághoz köthető „szereplőknek” a filmbeli alakokhoz kötődése valamilyen ténybeli alappal rendelkezik. Igaz ez akkor is, ha az alperesi filmalkotás vállaltan egy fikciós nagyjátékfilm, amely valós szereplőket is tartalmaz, mert e valós szereplőknek a fikciós történet-mesélés szálához kötése nyilvánosság felé történő kommunikációban már más szintre helyezi a „művészi önkifejezést”. Alperes a közleményével, a valós szereplők és a filmbéli alakjaik és ezek képei összepárosításával, a fikciós történetét valós személyekhez kötötte.

[7] Az alperesi közleményben megemlített majdnem valamennyi filmszereplő politikai közszereplőnek minősül, a filmbéli politikai eseményhez való lehetséges kötődését taglaló művészi ábrázolást túrni köteles, de a felperes, mint közvéleménykutató más túréshatárral rendelkezik, politikai döntéshozó közelében ábrázolni csak ténybeli alapon lehet. A tevékenysége szakmai kritikáját köteles túrni, azt azonban nem, hogy a nyilvánosság felé kódolt, valós szövegtelmezéssel, ténybeli alap nélkül politikai tanácsadóként tüntessék fel.

[8] Az alperes a közleményével – túllépve a művészi ábrázolás szintjén – nem a felperesi közvéleménykutatói tevékenység bírálatát fogalmazta meg, 2006-os szerepvállalását nem mint egy kitalált, lehetséges történetszálat közvetítette, azt kiemelve, hogy ez a szál ugyanolyan fiktív, mint a főhős pár szerelme, vagy az autós üldözési jelenetek. Az alperes azt közvetítette a sajtónak, s a tágabb nyilvánosságnak, hogy a filmbéli szereplő a felperes, mégpedig azzal összefüggésben, hogy a nyilvánosság felé azt kommunikálta, hogy filmje valós történéseken alapszik; így a nézőkben e két információ együttesen „dolgozott” a mű megtekintésével s a tájékoztatásban kapott információ feldolgozásával. A valósághoz való hűséget hangsúlyosan emelte ki a közlemény szövegezésében és a képi kommunikáció, ami párhuzamba állította nemcsak a valós szereplőket az őket alakító színészekkel, hanem az egyes helyszíneket (a TV székházat, az ostrom helyszínét), s az egyes eseményeket is, így a rendőri túlkapásokat is ábrázolta (szintén képaláírással).

[9] Azt a tényt az alperes nem bizonyította a perben, hogy a felperes személye, mint az adott időszakbeli politikusoknak politikai tanácsot adó közvéleménykutató, okkal jelenhet meg a műalkotásban. Az alperesi kommunikációval a felperest ezen fiktív archetipikus személlyel konkrétan kapcsolatba hozni az elsőfokú bíróság megítélése szerint jogsértő, mert amíg a művészet szabadságába beletartozik, hogy adott esetben konkrét személyek személyiségjegyeit is magára öltő közvéleménykutatót ábrázoljon az alperes, ennek a személynek konkrét ténybeli alap nélkül a felperessel való összefüggésbe hozatala jogsértő, mivel alkalmas arra, hogy a felperes társadalmi megítélését hátrányosan befolyásolja. Ugyanis azon nézők számára, akik ezzel az információval nézik meg a filmet, vagy a film megtekintését követően találkoznak ezzel az alperesi peresített közleményben megfogalmazott információval, olyan kép alakulhat ki, hogy ebben a filmbéli, a trailerben, a nyilvános kommunikációban és a mozifilm elején is valósan beharangozott történetben a felperesnek is volt valamilyen szerepe.

[10] Ilyen szerep a film valamennyi közéleti szereplőjével kapcsolatosan kialakítható valós személyhez kötődően is, mert egy konkrét történelmi eseménybeli lehetséges szerepeiket vizsgálja, vizsgálhatja a film. Az alkotói szabadság az alkotókat, a gyártót, a forgalmazót is megilleti, hogy ezt mennyire tényszerűen, vagy mennyire fiktív ábrázolással teszi, a közéleti szereplők vonatkozásában irreleváns, ők túlzásokat is el kell viseljenek. A felperes személyét illetően azonban ez a kommunikációs szabadság a nyilvánosság felé nem védhető. A felperes személye semmilyen ténybeli alappal nem kötődik ehhez a filmbéli szereplőhöz, nem bizonyított, hogy politikusokkal kapcsolatot tartott volna, hogy ebben a döntéshozatalban részt vett volna, közvélemény-kutatási adatokat szolgáltatott volna ebben az időszakban és politikai döntés alapjául szolgáló közvélemény-kutatási tevékenységet végzett volna. Mégis az alperesi kommunikáció azt üzeni a nyilvánosság felé, hogy a felperes egy lehetséges szereplője, vagy a felperes egy valós szereplője ennek a lehetséges olvasatú, dokumentum jellegű filmnek. Ezt a megjelenítést a felperes azonban nem köteles tűrni, az ő vonatkozásában nem fűződik közérdek ahhoz, hogy vékony ténybeli alap nélküli kapcsolatot mutasson be a nyilvánosság felé az alperes a felperes és ezen filmbéli szereplő neve karakter között. A politikusok lehetséges felelősségre vonása, a szerepük filmalkotásbeli feszegetése olyan, a művészeti alkotásban szabadon megnyilvánuló közérdek, ami alapjogi védelemben részesül, azonban a nem politikus közéleti szereplőket politikai ügyben közvetített művészeti kritika szintjén nem terheli a fokozottabb tűrési kötelezettség és a vélemény-nyilvánítás szabadsága is szűkebb a vonatkozásukban.

[11] A közlemény filmre vonatkozó kommunikációjának jogsértő jellege megítélése során azt is értékelte, hogy a felperes személyének megjelenítése az alperesi filmben nem adott hozzá a történethez, így az alperesi filmalkotás érdekesebbé tétele, a nyilvánosság érdeklődésének felkeltése vezette, vezethette az alperest a közlemény és a meghívó kiküldésében. A meghívó tartalma nem képezte jelen per tárgyát, azt a felperesnek címezte az alperes, de a sajtóközleményt egyértelműen a nyilvánosság tájékoztatásának szándékával adta ki, amely alapján az alperesi filmalkotás szereplő neve nevű szereplője a film gyártója és forgalmazója közlése szerint a felperessel azonos. Ennek az üzenetnek a nyilvánosság felé közvetítésével az alperes olyan színben tüntette fel a felperest, mint aki ebben a műben ábrázolt közvéleménykutató és így közlése alkalmas arra, hogy azokban a nézőkben, akik a filmalkotás fikciós jellegét teljes mértékben nem magukévá téve, azt a bevezetője szerint valós tényeken alapuló filmként értékelik, egy olyan kép alakuljon ki a felperesről, mint aki a sérelmezett magatartásokat tanúsította.

[12] Az ilyen jellegű ábrázolásnak a sértő jellege megállapításához bizonyításra nem volt szükség, köztudomású tényként kezelhető, hogy egy közvéleménykutató cég vezetőjeként a politikai semlegesség érték, különösen, ha a politikai események, így a választások, a politikai döntések társadalmi hatása körében közvélemény-kutatásokat végző cég vezetőjének a szakmai jóhíre függ attól, hogy a társadalom őt egyes politikai csoportokhoz tartozónak, vagy semleges személynek ítéli. Az átlagnéző szemében az ásta alá a felperes szakmai hitelét nyomatékkal és jelentősen sértő módon, hogy a politikai döntéshozók környezetében megjelenő, döntéseiket segítő személyként ábrázolták, illetve a nyilvánosság felé azt közvetítette kommunikációjával az alperes, hogy a felperes lehetne ez a személy, aki a filmjében szereplő neve karakterével jelenik meg.

[13] Valóság bizonyítást nem folytatott, mivel az alperes sem cáfolta a felperesi kereset tényállításait, jelesül, hogy a felperes nem valósította meg ezeket a cselekményeket, csak nem tartotta ezeket a felperes számára sértőnek az ábrázolás egyrészt fikciós jellegére, másrészt a karakter archetipikus jellegére érvelve, de másodlagosan a sértő jelleget is hiányolta az alperes.

[14] Rögzítette, hogy a kereset-változtatást rögzítő beadvánnyal összhangban fogalmazta meg a jogsértést megállapító ítéleti rendelkezést, a felperes perben előterjesztett kérelméhez tartalmilag kötötte, a fentiekben részletesen végigvezetett tartalma szerint valamennyi sérelmes állítást megjelenítve.

[15] A jogsértés megállapításával összhangban az alperest eltiltotta attól, hogy nyilvános kommunikációjában így jelenítse meg a jövőben a per tárgyát képező filmbéli szereplő neve karaktert, azaz ezzel arra kötelezte az alperest, hogy tartózkodjon, mint filmforgalmazó attól a jövőben, hogy ezt a karaktert a felperes személyével azonosítja kommunikációjában. A körben elutasította a keresetet, hogy ha az alperes a jövőben a filmjét folytatja, szereplő neve karaktere és a felperes személye azonosságát kizáró nyilatkozattal lássa el azt, ez ugyanis az alkotói szabadságba történő beavatkozás lenne, s nem a filmet, hanem annak kommunikálását tartotta jogsértőnek.

[16] A sérelemdíj vonatkozásában figyelembe vette, hogy a filmalkotásra alapított elsődleges kereset nem volt alapos, másrészt a felperes nem igazolt olyan ténylegesen bekövetkezett hátrányt, amely az általa igényelt mértékű sérelemdíjat indokolná. Értékelte azonban a felperes meglévő, köztudomású tényként kezelhető szakmai reputációját, amelyet az általa csatolt sajtócikkek alátámasztanak. Az alperesi filmnek és a filmhez fűződő kommunikációnak jelentékeny mértékű sajtónyilvánosságára is tekintettel ítélte meg nagyobb mértékű sérelemdíjat, valamint a sérelemdíjnak nemcsak a reparatív, hanem a büntető szankcióját is szem előtt tartotta. Utalt arra, hogy elsősorban a nyilvánosság felé történő kommunikáció jogszerű keretek közé szorítása az, ami az ítéletének az üzenete: e körben az, hogy az alkotói szabadság nem foglalja magába mások jóhírve megrontásának a szabadságát.

[17] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes, valamint az alperes terjesztett előfellebbezést.

[18] A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és annak megállapítását is kérte, hogy az alperes megsértette a jóhírnévhez való személyiségi jogát azáltal, hogy azt a valós tény, hogy 2006 őszén személy2 miniszterelnök településli beszéde nyilvánosságra került, majd tüntetésekre és tömeges rendőri bántalmazásokra került sor, a 2006-os eseményeket feldolgozó „film címe” című mozifilm elkészítésével abban a hamis színben tüntette fel, hogy a felperes 2006 őszén

- a) közvéleménykutatóként és a intézet vezetőjeként manipulált, az akkor kormányzó MSZP-SZDSZ kormánykoalíció támogatottságát a ténylegesen mértnél magasabban, az ellenzékben lévő Fidesz támogatottságát pedig a ténylegesen mértnél alacsonyabban megjelölő közvéleménykutatási eredményeket tett közzé;
- b) a kormányzat és az akkor kormányzó, a Magyar Szocialista Párt és Szabad Demokraták Szövetsége által alkotott kormánykoalíció pártjai politikai döntései meghozatalának fontos, a döntések megszületésekor személyesen is jelen lévő résztvevője volt, és ennek részeként
- ba) folyamatosan kapcsolatot tartott személy1 polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat felügyelő tárca nélküli miniszterrel;
- bb) részt vett személy2 miniszterelnök települési beszédének kiszivárogtatásában, az arra adandó politikai válasz kommunikációját pedig ő készítette elő;
- c) részt vett a jogellenes rendőri erőszaknak 2006. október 23-án történő alkalmazására vonatkozó döntés meghozatalában.

Kérte a sérelemdíj összegének 2.000.000 forintra való felemelését, továbbá az alperes kötelezését arra, hogy abban az esetben, ha a mozifilm esetleges folytatásában, vagy folytatásaiban az szereplő neve nevű szereplő szerepel, a filmjét lássa el olyan felirattal, amely rögzíti, hogy amit a filmben szereplő neve végez, az nem a felperes valós cselekedeteit mutatja be.

[19] Kiemelte, hogy a mozifilm a történeti háttér tekintetében maga állítja a történeti hitelességét és ennek van meghatározó szerepe az átlagnézőre gyakorolt hatás szempontjából. Ahogyan a filmhez kapcsoló alperesi kommunikáció hatásait a mozifilm tartalmára tekintettel kell megítélni, úgy a mozifilmmel kapcsolatos igény elbírálása sem függetleníthető az alperesi kommunikáció tartalmától, hiszen ezek együttesen alakították a nézőkben a róla kialakított képet. A filmben és a trailerében is hangsúlyosan, külön feliratként szerepel az, hogy a film megtörtént eseményeken alapul. A közleményből, a trailerből egyértelmű volt már a film bemutatását megelőzően is, hogy a nyomozást végző fiatalok karaktereit valósként feltüntetett történeti háttér és a 2006-os események tényleges szereplőinek bevonása mellett kívánja megjeleníteni a film, amit annak tartalma is tükröz. Ahhoz pedig, hogy kik a valós és kik a fikciós szereplők a filmben, maga az alperes adott a sajtónak és a közönségnek pontos eligazítást a közleményben. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem az átlagnéző számára ténylegesen megjelenített tartalom alapján bírálta el a perbeli közléseket.

[20] A filmben való szerepeltetése a film esztétikai tartalmának, de még a politikai üzenetének sem lényegi eleme, semmilyen módon nem korlátozta volna az alkotók művészi kifejezésszabadságát, vagy politikai véleménynyilvánítási szabadságát, ha a karaktert nem róla nevezik el és nem vele azonosítják a nyilvánosság előtt.

[21] Az elsőfokú bíróság által hivatkozott film nem hasonlítható össze jelen filmmel, annak nyilvánvalóan fikciós jellegét azon filmben szereplő rabosításakor a közéleti információkkal csak elvétve találkozó néző is egyértelműen felismerné, de a filmnek maga a volt miniszterelnök volt a főszereplője, így az ítéleti következtetéseket az ő perlési joga és bírálhatósága tekintetében kell értékelni. A jelen mozifilm előzményeként szolgáló valós eseményeknek ugyanakkor a felperes nem volt résztvevője.

[22] A sérelemdíj vonatkozásában kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság az összecszerűség megállapításakor első helyen említi a mozifilmre vonatkozó igény elutasítását, így szükséges annak felülbírlata a fellebbezése folytán.

[23] Az eltiltás körében hangsúlyozta, hogy a művészeti kifejezés szabadságának bármiféle érintettsége nélkül határozhatja a bíróság a jogsértés folytatásától való eltiltásról. A jogsértés megismétlését megelőző közlemény közzétételére vonatkozó igény elvásztható és elvásztható a film, mint művészeti alkotás tartalmára vonatkozó mérlegeléstől.

[24] Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte.

[25] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértést követett el, ugyanis hathatósan és részrehajlóan részt vett a másodlagos kereseti kérelem kialakításában. Az anyagi pervezetés keretében ugyanis nincsen lehetőség arra, hogy a felperes figyelmét felhívja egy olyan jogalapra, amelyre nem hivatkozott a keresetlevélben, de ha megtenné, akkor a keresete alapos lenne. A felperes eredően a filmet találta jogsértőnek, azzal kapcsolatban nyújtotta be a keresetlevelét, melyhez kapcsolódóan az elsőfokú bíróság eljárása nyomán változtatta meg a keresetét, vontta be a másodlagos kereseti kérelemben foglalt közleményt a jogvitába. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság nem tájékoztatta őt arról, hogy álláspontja szerint további bizonyításra van szükség ahhoz kapcsolódóan, hogy a jogvitában érintett közleményben foglalt kritika rendelkezik-e valóságalappal.

[26] A jogsértés megtörténtének megállapítása vonatkozásában hangsúlyozta, hogy a közlemény nem élt sem az elhallgatás, sem a rosszhiszemű és megtévesztő csoportosítás eszközével, filmbéli karaktereket hasonlít valós személyekhez, mindezt pedig kritikai élel teszi. Az elsőfokú bíróság olyan jogellenes magatartást állapított meg, amely mind a törvényi fogalom, mind pedig a bírói gyakorlat szerint nem igaz a közleményre.

[27] A felperes közszereplői státusából eredő túrési küszöbét hibásan állapította meg az elsőfokú bíróság. A felperes rendszeres szereplője a magyar közéletnek, véleményének megosztásával, televíziós és egyéb médiumokban történő szereplésével rendszeresen befolyásolja a közéleti viszonyokat, egyes elemzései és véleménynyilvánításai képesek kihatni a politikai, közéleti folyamatokra. A közszereplőkről alkotott kendőzetlen véleménynyilvánítás, értékítélet önmagában akkor sem alapoz meg személyiségvédelmet, ha túlzó, vagy felfokozott érzelmeket tükröz. A közügyekkel összefüggésben kifejtett vélemények fokozott védettsége nem korlátozódik csupán a szűken vett politikai vitákra és politikusokra. A felperes egy olyan közszereplő, aki nap mint nap vállalja a közéleti szerepléseket, rendszeresen jelenik meg véleménye különböző médiumokban. Az, hogy egy ilyen nagy befolyásolási képességű

személyt kritikával illethessenek, tevékenységét és személyiségét a filmbéli fiktív karakterhez hasonlítsanak, egyfelől a véleménynyilvánítás tárgykörébe tartozik, másfelől pedig ezen személy kritikálhatóságához közérdek fűződik.

[28] Hangsúlyozta, hogy a honlap bejegyzése egy, a filmtől elkülönült véleménynyilvánítás, kritika, olyan párhuzamalkotás, amely a film kitalált, fiktív karaktereit vonja kritikai párhuzamba a magyar politikatörténet valós szereplőivel.

[29] Az elsőfokú bíróságnak azon megállapítása, hogy az összehasonlítás ténybeli alapot nélkülöz, hibás és iratellenes. A felperes a film által bemutatott időszakban maga is a kormányzat által megbízott és foglalkoztatott elemző volt, a felperes és cége a kormányzatnak dolgozott. Maga is szervezett meg egyik napról a másikra kutatásokat, csoportos elemzéseket, mely szintén alapot ad a kritikai hasonlításhoz.

[30] A valótlan tény állítása önmagában nem alapozza meg a személyiségi jogsértést, szükséges, hogy a valótlan tény állítása egyben sértő is legyen. A felperes a hasonlítás sértő jellegét nem bizonyította tételesen. Kiemelte, hogy a felperes az érintett időszakban a kormányzat egyik legjobban fizetett elemzője volt, másfelől pedig a Szabad Demokraták Szövetségének, az érintett időszakban kormányzó egyik pártnak az alapítója, így függetlensége erősen kérdőre vonható. Nem helyálló azon indokolása az elsőfokú bíróságnak, hogy szakértői bizonyítás nélkül állapítható meg a felperes szakmai szabályoknak meg nem felelő ábrázolása.

[31] A perköltség vonatkozásában hangsúlyozta, hogy a felperes azzal, hogy kereseti kérelmét nem egyértelműen fogalmazta meg, valamint azzal, hogy többször változtatta meg, indokolatlan ügyvédi munkaórákat generált, ezt pedig szükséges figyelembe venni.

[32] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte, hogy fellebbezésének megfelelő döntést hozzon a másodfokú bíróság.

[33] A film vonatkozásában ugyanis helyállóan hivatkozott az elsőfokú bíróság arra, hogy nincsen olyan jelenet, amely a filmbéli szereplő neve nevű karaktert közvetlenül a felperessel azonosítaná. Kiemelte, hogy a film egy fikciós mű. A bíróság nem foglalhat állást művészeti vitában. A filmben szereplő szereplő neve nevű karakter kitalált, fiktív, archetípus karakter, akiben a felperes maga sem ismert magára.

[34] A sérelemdíj körében megjegyezte, hogy a felperes a róla állítólagosan tett állítások sértő jellegét nem bizonyította, azok sértő mivoltát az elsőfokú bíróság mintegy vélelmezte.

[35] Az eltiltás körében hangsúlyozta, hogy ezen felperesi kérelem sérti a művészet szabadságát, mindemellett pedig nem adhat alapot arra, hogy valótlan tény közlésére kötelezze. Amennyiben a másodfokú bíróság helyt adna ezen kérelemnek, egyfajta előzetes ítéletet hozna a mozifilm esetleges folytatásaival kapcsolatban, azt állítva, hogy azokban kizárólag valótlan tényállítások szerepelhetnek a felperessel kapcsolatban.

[36] A másodfokú bíróság a felperes fellebbezését alaptalannak, az alperes fellebbezését alaposnak találta.

[37] A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 380. §-ában megjelölt, az elsőfokú ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére okot adó körülményt nem észlelt, ilyen körülményre egyébként a fellebbező felek sem hivatkoztak.

[38] Jogorvoslati kérelemmel nem volt támadott az elsőfokú ítéletnek a felperesi kereset 2.000.000 forintot meghaladó mértékű sérelemdíj iránti igényének az elutasítása, így a Pp. 370. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkör korlátaira tekintettel ezt a rendelkezést a másodfokú bíróság nem érintette.

[39] A felperes fellebbezésében a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítására irányuló kérelmében az alábbi jogsértő cselekményt jelölte meg:

Az alperes „azt a valós tény, hogy 2006. őszén személy² miniszterelnök települési beszéde nyilvánosságra került, majd tüntetésekre és tömeges rendőri bántalmazásokra került sor, a 2006-os eseményeket feldolgozó „film címe” című mozifilm elkészítésével abban a hamis színben tüntette fel, hogy a felperes 2006 őszén

a) közvéleménykutatóként és a intézet vezetőjeként manipulált, az akkor kormányzó MSZP-SZDSZ kormánykoalíció támogatottságát a ténylegesen mértnél magasabban, az ellenzékben lévő Fidesz támogatottságát pedig a ténylegesen mértnél alacsonyabban megjelölő közvéleménykutatói eredményeket tett közzé;

b) a kormányzat és az akkor kormányzó, a Magyar Szocialista Párt és Szabad Demokraták Szövetsége által alkotott kormánykoalíció pártjai politikai döntései meghozatalának fontos, a döntések megszületésekor személyesen is jelen lévő résztvevője volt, és ennek részeként

ba) folyamatosan kapcsolatot tartott személy¹ polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat felügyelő tárca nélküli miniszterrel;

bb) részt vett személy² miniszterelnök települési beszédének kiszivárogtatásában, az arra adandó politikai válasz kommunikációját pedig ő készítette elő;

c) részt vett a jogellenes rendőri erőszaknak 2006. október 23-án történő alkalmazására vonatkozó döntés meghozatalában.”

[40] A felperes az elsőfokú eljárás során az elsődleges kereseti kérelmét egy alkalommal, a 12. sorszámú beadványában változtatta meg és abban az alábbi jogsértő cselekményt jelölte meg:

„Az alperes az általa gyártott és szintén általa a filmszínházakban 2021. október 21-én bemutatott, „film címe” című mozifilmben megsértette a felperes jóhírnévhez való személyiségi jogát azáltal, hogy

a) a felperesről valótlanul állítja azt a tényt, hogy 2006 őszén közvéleménykutatóként és a intézet vezetőjeként manipulált, az akkor kormányzó MSZP-SZDSZ kormánykoalíció támogatottságát a ténylegesen mértnél magasabban, az ellenzékben lévő Fidesz támogatottságát pedig a ténylegesen mértnél alacsonyabban megjelölő közvéleménykutatási eredményeket tett közzé,

b) a felperesről valótlanul állítja azt a tényt, hogy 2006 őszén a kormányzat és az akkor kormányzó, a Magyar Szocialista Párt és Szabad Demokraták Szövetsége által alkotott kormánykoalíció pártjai politikai döntései meghozatalának fontos, a döntések megszületésekor személyesen is jelen lévő résztvevője volt, és ennek részeként

ba) folyamatosan kapcsolatot tartott személy1 polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat felügyelő tárca nélküli miniszterrel,

bb) részt vett személy2 miniszterelnök települési beszédének kiszivárogtatásában, az arra adandó politikai válasz kommunikációját pedig ő készítette elő akként, hogy személy1 utasítására egy napon belül fókuszcsoporton tesztelte a lehetséges politikai kommunikációs irányvonalat,

c) a felperesről valótlanul állítja azt a tényt, hogy részt vett a jogellenes rendőri erőszaknak 2006. október 23-án történő alkalmazására vonatkozó döntés meghozatalában olyan módon, hogy 2006. október 23-át megelőzően jelen volt egy olyan, az Országházban tartott megbeszélésen, amelyen személy3 eldöntötte, hogy 2006. október 23-án tudatosan rá fogják tolni a rendőrök a szélsőjobboldali elemeket a Fidesz megemlékezőkre az Astoriánál azért, hogy az így bekövetkező események alapján csöcselékként lehessen ábrázolni a teljes jobboldalt, és legitimálni lehessen a velük szembeni erőszakos fellépést, és ezáltal az alperes jogellenes rendőri erőszakkal kapcsolatos politikai döntés meghozatalának cinkosaként mutatja be a felperes szerepét.”

[41] A felperes az elsőfokú eljárásban megváltoztatott elsődleges kereseti kérelmében az alperesi filmalkotásban megvalósuló cselekményeket minősítette olyannak, amelyek róla valótlan tény állítanak. A fellebbezési kérelmében a felperes való, közelmúltbéli tényeket tüntet fel, amelyeket megítélése szerint az alperes a film elkészítésével abban a hamis színben tüntet fel, hogy ő a megjelölt cselekményeket megvalósította. A két kérelem eltér egymástól, így azt volt szükséges vizsgálnia a Fővárosi Ítéltáblának, hogy a felperes ezen perbeli cselekménye keresetváltoztatásnak minősül-e, ugyanis azt általánosságban tiltja a Pp. 373. § (1) bekezdése.

[42] A Pp. 7. § 12. pontjának b) pontja alapján keresetváltoztatás: ha a fél a keresetével – ideértve a viszontkeresetet és beszámítást is – összefüggésben előadott korábbi kérelméhez képest a kérelem, illetve annak valamely része összecszerúségét vagy tartalmát megváltoztatja, vagy további kérelmet terjeszt elő.

[43] A felperes elsődleges kereseti kérelmének a [40] pont szerinti, valamint a fellebbezési kérelmének [39] pontja szerinti tartalma eltér egymástól. A másodfokú bíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy a tartalmi különbözőség érdemi eltérést is eredményez-e.

[44] A felperes mind az elsődleges kereseti kérelmében, mind a fellebbezési kérelmében a jóhírneve megsértése megtörténtének a bíróság általi megállapítása iránti szankció alkalmazását igényelte a Ptk. 2:51. § (1) bekezdésének a) pontja alapján. A Ptk. 2:45. § (2) bekezdése szerint a jóhírnév megsértését jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó és e személyt sértő, valótlan tényt állít vagy híresztel, vagy valós tényt hamis színben tüntet fel.

[45] A felperes az elsőfokú eljárásban a jóhírneve megsértésének megállapítását valótlan tény állítása okán, míg a fellebbezési kérelmében valós tény hamis színben feltüntetése miatt kérte, tehát a jogsértőnek állított alperesi magatartás eltérő. Habár a kérelmekben a valótlan tény állításaként megjelölt cselekmények és a hamis színben feltüntetés eredménye – a c) pont kivételével – megegyezik, a kérelmek azért is különböznek érdemben, mivel az előbbi esetén magát a film tartalmát tekinti jogsértőnek a felperes, míg az utóbbi esetén a film elkészítését, ami tágabb tevékenységet foglal magában.

[46] A Pp. 2. § (1) bekezdésében is rögzített rendelkezési elv következtében a Pp. 170. § (2) bekezdés a) pontja alapján a keresetlevélben a bíróság döntésére irányuló határozott kereseti kérelmet a felperes terjeszti elő, pontosan meghatározva, milyen tartalmú döntést kér a bíróságtól. A felperes a perfelvétel során a Pp. 185. § (1) bekezdése alapján a keresetét megváltoztathatja, ha a megváltoztatott kereset ugyanabból vagy – ténybeli és jogi alapon – összefüggő jogviszonyból ered, mint a korábbi kereset. A perfelvétel lezárása után azonban a keresetváltoztatásnak csak akkor van helye, ha a 215. § (1) bekezdésében előírt további feltételek is teljesülnek. A fellebbezési eljárás során pedig a 373. § (2)-(5) bekezdéseiben írtak teljesülése esetén van lehetőség a keresetváltoztatásra, amely körülmények fennállására maga a felperes sem hivatkozott.

[47] A másodfokú bíróság utal arra, hogy bár a Ptk. 2:45. § (2) bekezdése alapján a jóhírnév megsértését többféle – nem csak ezen jogszabályhely által nevesített – magatartással lehet megsérteni, személyiségi jogi perekben a bíróság alapvetően kötve van a kereseti kérelemben a felperes által megjelölt magatartáshoz. Ellenkező gyakorlat elfogadása esetén a felperesnek formálisan elegendő lenne a kereseti kérelmében egy jogsértő magatartást megjelölnie, majd az elsőfokú bíróság ítéletének ismeretében, annak jogi indokolásához igazítva a keresetét megváltoztatnia, és immáron már egy másik magatartás elbírálását kérnie a jogorvoslati eljárás során.

[48] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla a felperes fellebbezésben előterjesztett keresetváltoztatását a Pp. 373. § (1) bekezdése alapján a fellebbezési tárgyaláson elutasította, és az ott kihirdetett végzését jelen határozatában indokolta. A keresetváltoztatás elutasítása folytán a felperes fellebbezését úgy kellett tekinteni, mint amelyik további jogsértés

megtörténtének bírósági megállapítását nem kéri, ezért a másodlagosan előterjesztett kereseti kérelem elleni alperesi fellebbezés megalapozottságáról kellett döntenie elsődlegesen a Fővárosi Ítéltáblának.

[49] A másodfokú bíróság a fellebbezés elbírálása során a fellebbezésekben nem hivatkozott eljárási szabálysértést észlelt. A felperes másodlagos kereseti kérelmét a perfelvételi tárgyaláson, a 17. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldala szerint megváltoztatta és a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítása iránti igénye vonatkozásában az alábbiak szerint nyilatkozott:

„A kérelem petitum részét tehát azzal egészíteném ki, hogy a nyilvánosságnak szóló és online is elérhető anyagban tett azon állítással és a felperest úgy megjelenítve, hogy ő is feltűnik az alperes filmjében, az alperes a felperest abban a hamis színben tüntette fel, hogy 2006 őszén közvéleménykutatóként ő adatokat manipulált, illetve a kormánykoalíció döntései meghozatalának fontos résztvevője volt, személyl tárcanélküli miniszterrel tartott kapcsolatot és a személy2 települési beszédének kiszivárogtatásában az arra adandó kommunikációt ő készítette elő.”

[50] Az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező része a jogsértés megtörténtének megállapításánál a következők szerint rendelkezett:

„...az alperes megsértette a felperes jó hírve védelméhez fűződő személyiségi jogát a honlapján (a alperes.hu oldalon) 2021. október 20-án filmje egyes szereplőit bemutató „közlemény címe” címmel megjelent közleményében azon állítással és a felperest képével és névalírással akként megjelenítve, hogy ő is feltűnik az alperes film címe címen játszott filmjében, s ezzel a felperest abban a hamis színben tüntette fel, hogy filmje szereplő neve nevű szereplőjéhez hasonlóan ő maga is 2006 őszén”.

[51] A [49] pontban rögzített kereseti kérelem és [50] pontban megismételt ítéleti rendelkezés összevetése alapján megállapítható, hogy a „filmje szereplő neve nevű szereplőjéhez hasonlóan ő maga is” rész nem szerepelt a felperes kereseti kérelmében, ilyen kitétel a 12. sorszámú beadványában először előterjesztett másodlagos kereseti kérelmében sem szerepelt. A rendelkező rész ilyen jellegű megfogalmazása nem a kereseti kérelem esetleges értelemzavaró megfogalmazásának a kiküszöbölését vagy a határozat végrehajthatóságát szolgálta, az a jogsértőnek minősített cselekményt egészítette ki a petitumhoz képest, ezért azon túlterjedt, így az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 342. § (1) bekezdését.

[52] A Fővárosi Ítéltábla ezen eljárási szabálysértést a fellebbezési tárgyaláson – a következményekre vonatkozó figyelmeztetés mellett – a felek tudomására hozta. A felperes nem, az alperes kérte ezen eljárási szabálysértés figyelembevételét. Az utóbbi nyilatkozat folytán a másodfokú bíróság ezen eljárási szabálysértést figyelembe vette, azt az eljárás lényeges szabályai megsértésének tekintette, azonban nem tartotta indokoltnak az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, mivel a szabálysértés orvoslása lehetséges volt, mégpedig azáltal, hogy a felperes másodlagos kereseti kérelme szerinti tartalommal bírálta felül a Ptk.

2:51. § (1) bekezdés a) pontja szerinti szankció és az egyéb jogkövetkezmények iránti követelés megalapozottságát.

[53] A másodfokú bíróság ezt követően – logikai okokból – az alperes másodlagos fellebbezési kérelmét, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasításának indítványozását vizsgálta.

[54] A felperes keresetlevelében feltüntetett kereseti kérelme határozott volt, az mindenben megfelelt a bírósági gyakorlat által a személyiségi jogi perekben a petitum egyértelműsége vonatkozásában támasztott követelményeknek. A keresetlevél ezt meghaladóan tartalmazta a Pp. 170. § (2) bekezdés b)-e) pontjában foglaltakat is, majd az írásbeli ellenkérelemhez csatolt film alapján, a felperes a kereseti kérelmét megalapozó tényeket pontosította. A felperes perfelvételi nyilatkozata az első perfelvételi tárgyaláson nem volt ellentmondó, ezért az elsőfokú bíróságnak nem volt szükséges a Pp. 237. §-a szerinti anyagi pervezetést folytatnia, ezt meghaladóan pedig – a kötelező jogi képviselő ellenére – anyagi jogszabály tartalmáról tájékoztatnia őt. A Fővárosi Ítéltábla megjegyzi, hogy a Pp. 237. § (5) bekezdése alapján, az esetlegesen indokolt anyagi pervezetés is csak a felek kérelmének korlátain belül gyakorolható, az nem irányulhat ténylegesen arra, hogy valamely fél perbeli kérelme tartalmának a megváltoztatása indokolt lehet. A másodfokú bíróság az eljárás lényeges szabályai megsértésének tekintette az elsőfokú bíróság ezen eljárását, azonban nem tartotta indokoltnak az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, mivel a szabálysértés orvoslása nem volt lehetséges, ugyanis a felperes előterjesztette a másodlagos kereseti kérelmet, amelyről a Pp. 341. § (1) bekezdése alapján rendelkeznie kellett az elsőfokú bíróságnak.

[55] A Fővárosi Ítéltábla ezt követően az alperes elsődleges fellebbezési kérelmét vizsgálta.

[56] Az elsőfokú bíróság helytállóan hivatkozott arra, hogy a sérelmezett alperesi közleményt, valamint a filmet a másodlagos kereseti kérelem vonatkozásában együttesen szükséges vizsgálni, miután a felperesi petitum ezen két alperesi megnyilvánulás összhatása folytán kérte a jogsértés megtörténének bírósági megállapítását. A közlemény a filmben szereplő személyeket valós személyekhez köti, a megfogalmazása szerint a film „valós személyeket is életre” kelt. Mindezek alapján a közleményt nem lehetett önmagában értékelni, hanem a film esetleges jogsértő jellegét volt szükséges vizsgálni, ugyanis amennyiben a filmbeli ábrázolás nem jogsértő, akkor nem lehet jogsértő az sem, hogy a felperest a közleményben az szereplő neve keresztnevű szereplővel és így ez utóbbi karakter filmbéli cselekedeteivel azonosítják.

[57] Az elsőfokú bíróság helytállóan hivatkozott arra, hogy a jogvita elbírálása során alkalmazni volt szükséges Magyarország Alaptörvényének rendelkezéseit, a VI. cikk (1) bekezdésének, a IX. cikkének és X. cikkének előírásait. A jóhírnév védelméhez való joghoz és a véleménynyilvánítás, valamint a művészeti élet szabadságához kapcsolódó jogvita okán, az

alapjogok kollíziója folytán szükséges az Alkotmánybíróság e körben kialakult gyakorlatát is figyelembe venni.

[58] A 36/1994. (VI. 24.) AB határozat szerint a véleménynyilvánítás szabadsága „különleges védelmet követel akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. A közhatalom gyakorlásában résztvevő személyek védelmében a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek. A demokratikus társadalom létezésének és fejlődésének nélkülözhetetlen eleme a közügyek vitatása, amely feltételezi a különböző politikai nézetek, vélemények kinyilvánítását, a közhatalom működésének bírálatát. A demokratikus hagyományokkal rendelkező társadalmak tapasztalatai szerint is e vitákban esetenként kellemetlen, éles, esetleg igazságtalan támadásokat intéznek a kormányzat és a közhivatalnokok ellen és nyilvánosságra kerülnek olyan tények is, amelyek a közéleti szereplők becsületének csorbítására alkalmasak.”

[59] A véleménynyilvánítás szabadsága tehát fokozott oltalomban részesül, amennyiben a megnyilvánulás közügyeket, közéleti szereplőket érint. Ezen jellegből eredő többletvédelem fennállását megerősítette az Alkotmánybíróság a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatában, amely szerint: „Mindezek miatt a közszereplőket támadó kritikát és bírálatot a véleménynyilvánítás szabadsága szélesebb körben védelmezi, mint az átlagpolgárt érő bírálatot. Az Alkotmánybíróság következetes felfogása szerint tehát a közügyekre vonatkozó és a közéletben szerepet vállaló személyek és szervezetek tevékenységét érintő véleménynyilvánítás erősebb alkotmányos védelmet élvez, és így korlátozhatósága szűkebb körben nyerhet alkotmányos igazolást. Ennek megfelelően a közügyek vitatását érintő véleményszabadság korlátozását előíró jogszabályokat megszorítóan szükséges értelmezni. {13/2014. (IV. 18.) AB határozat Indokolás [28]}

[60] A fokozott oltalomban részesüléshez elsődlegesen „arról szükséges dönteni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Ennek megítéléséhez pedig elsődlegesen a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát szükséges figyelembe venni. Így a közlést érintően vizsgálni kell a médium típusát, a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontként szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját. Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvez {13/2014. (IV. 18.) AB határozat Indokolás [39]}.

[61] A jogvitában az alapjogok ütközésének értékelése során így elsődlegesen abban kellett állást foglalni, hogy a sérelmezett film témája közügy-e, a felperes közéleti szereplő-e.

[62] Az Alkotmánybíróság a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban elvi élel rögzítette, miszerint a nyilvános közlés megítélése során „mindenekelőtt arra kell tekintettel lenni, hogy mivel a politikai véleményszabadság fókuszában elsősorban maguk a közügyek, nem pedig a közszereplők állnak, a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelem alá tartozik” {7/2014. (III. 7.) AB határozat Indokolás [47]}.

[63] A sérelmezett film a 2006 őszen hazánkban történt eseményeket dolgozza fel – ahogyan erre a későbbiek során a másodfokú bíróság még kitér – fikciós jelleggel. A mű Magyarország legújabbkori történelmében példátlan, megtörtént politikai és társadalmi történéseit dolgozza fel a saját stílusában, a saját maga által kitalált, elképzelt cselekményszálakba szöve. A film mindezek alapján tehát közéleti témát dolgoz fel, az jogilag a művészet eszközeivel történő, a közügyekben való megszólalásnak minősül.

[64] A felek között nem volt vitás, miszerint a felperes közéleti szereplő. A Fővárosi Ítéltábla a felperest, mint közéleti szereplőt megillető személyiségi jogai védelme korlátozásának mértéke körében a következőkre mutat rá. A felperes nem vitásan mind a filmbéli történések idején, mind annak készítésekor közvéleménykutatóként a médiumokban számos alkalommal megnyilvánult, az egyes politikai pártok, politikusok támogatottságáról, népszerűségéről beszámolt, az ezt kifejező adatokat értelmezte, értékelte. Szintén nem volt vitatott az, miszerint a filmbéli történések idején a felperes által vezetett gazdasági társaság az akkori kormányzat megbízásából közvéleménykutatásokat végzett, melyek okán közpénzekben részesült. Ezen tények alapján megállapítható, hogy a felperes a saját maga által önként vállalt szerepléseivel a közhatalmat gyakorló, a politikusok megítéléséről közölt tényeket és alkotott véleményt a széles nyilvánosság számára, ezzel pedig közvetve befolyásolta a választópolgároknak a közéletéről, a politikai történésekről alkotott gondolatait, az ilyen témákat érintő közéleti viták aktív alakítója volt évtizedeken át. A felperes közéleti megnyilvánulásai eredményeként oly mértékben összekapcsolódott a különböző pártok, politikusok tevékenységét érintő közéleti kérdésekkel, hogy a közéleti szereplők kategóriái között a személyének jogi megítélése a politikusokéhoz hasonló szintet éri el, így személyiségi jogai védelmének határvonalai ezen utóbbi személyi körhöz hasonló módon zsugorodnak.

[65] Ezt követően azt volt szükséges vizsgálni, hogy a sérelmezett megnyilvánulások értékítéletnek vagy tényállításnak tekinthetők-e, ugyanis a „véleményszabadság gyakorlásának határai a közügyeket érintő kérdésekben aszerint különböznek, hogy az adott közlés értékítéletnek, avagy tényállításnak minősül-e. Vagyis e minősítésnek azért kell összhangban állnia az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleményszabadság követelményeivel, mert egyben döntően és közvetlenül befolyásolja annak határait is, így az alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat Indokolás [40]}

[66] Az Alkotmánybíróság továbbá azt is rögzítette, hogy a „közügyeket érintő értékítéletek szabad folyása biztosított, hiszen a tényállításokkal szemben az értékítéletek közös sajátossága, hogy igazságtartalmuk nem ellenőrizhető és objektív módon nem igazolható. Az értékítéletekkel szemben a tényállítások mindig olyan konkrétumokat tartalmaznak, amelyek valósága bizonyítás útján igazolható, ellenőrizhető. Míg az értékítéletet megjelenítő

vélemények nagyobb toleranciát követelnek, addig a tényeket állító, avagy híresztelő kifejezések esetében fokozottabb gondosság követelhető meg.” {3051/2022. (II. 11.) AB határozat Indokolás [45]} Az Alkotmánybíróság többször is rögzítette, hogy „Az adott közlés védelmére vonatkozó alkotmányjogi mérce meghatározásakor tehát a közügyek vitáján belül is fontos kérdés, hogy a közlés értékítéletnek, vagy tényállításnak minősül-e.” {3107/2018. (IV. 9.) AB határozat Indokolás [25]}

[67] Ahogyan a másodfokú bíróság az [56] pontban már kifejtette, a másodlagos kereseti kérelemben sérelmezett alperesi magatartás jellege folytán is elsődlegesen a filmbeli ábrázolás esetleges jogsértő jellegét volt szükséges vizsgálni.

[68] Az alperesi film műalkotásnak minősül a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 1. § (2) bekezdés g) pontja, valamint a mozgóképről szóló 2004. évi II. törvény 2. § 2. pontja alapján. Ezen filmalkotás Magyarország Alaptörvényének X. cikk alapján élvezzi a művészeti alkotás szabadságát.

[69] Az Alkotmánybíróság a művészeti élet szabadsága körében kifejtette, hogy az, „mint alapvető jog a művészeti alkotómunka szabadságát, a művész bármely meg nem engedett korlátozástól mentes önkifejezését, valamint a művészeti alkotások nyilvánosság elé tárásának, illetve bemutatásának, terjesztésének szabadságát is jelenti. [...] a művészeti élet szabadságához való jog lényeges tartalmát a művészeti alkotómunka minden hatalmi jellegű befolyástól mentes gyakorlása és a művészi alkotásban megjelenő vélemény szabad kinyilvánítása, tehát a műalkotások nyilvánosságra hozásához való jog jelenti.” {24/1996. (VI. 25.) AB határozat}

[70] A felperes által sérelmezett alperesi magatartás tehát ténylegesen egy filmalkotás elkészítésével, a nyilvánosság elé tárásával valósult meg, ezért Magyarország Alaptörvénye X. cikkének (1) bekezdésében biztosított védelmet is értékelni volt szükséges a szólásszabadság esetleges korlátozásának indokoltsága körében.

[71] Ezen értékelés során a Fővárosi Ítéltábla nem abból indult ki, hogy a művészeti alkotásokra nem vonatkoznak a véleménynyilvánításokra vonatkozó korlátok, mivel az Alkotmánybíróság is rögzítette, hogy a „művészi kifejezések, illetőleg kritikák hangoztatása (...) része a véleménynyilvánítás alkotmányos szabadságának.” {13/2000. (V. 12.) AB határozat Indokolás IV.6.}

[72] Azonban annak tényét, hogy az alperes a felperes által sérelmezett cselekményét egy művészeti alkotásban, egy filmalkotásban valósította meg, hangsúlyosan szükséges értékelni, mégpedig abban a körben, hogy a jogsértőnek állított magatartás tényekre utalt, vagy értékítéletként minősítendő, ugyanis ezen speciális kontextus az, ami döntő jelentőséggel bír

abból a szempontból, hogy az milyen valódi értelemmel, jelentéssel bír a célközönség, a nézők számára, annak tartalmát, üzenetét az átlagos néző hogyan értelmezi.

[73] Az alperes filmalkotása saját minősítése szerint egy politikai krimi, egy nagyjátékfilm, amely elsődlegesen a mozikban játszott, a nézők szórakoztatására szolgáló művészeti alkotás. Az átlagnéző tisztában van vele, hogy a nagyjátékfilmek célja és hatása nem egy korábban megtörtént esemény valóságghú megisméltése, annak dokumentarista bemutatása, a nyilvánosság számára addig nem ismert tények feltárása, hanem az, hogy őt egy kitalált történettel szórakoztassa. Az átlagos tájékozottságú néző számára nyilvánvaló, hogy az ilyen jellegű filmeknek a mozivásznon, a televíziókészüléken, vagy egyéb elektronikai eszközön való megtekintése során nem a valós események kerülnek a színészek játékával ismételt bemutatásra, hanem a mű az alkotók fantáziájának képi és hangi leképződése.

[74] Annak ténye, miszerint a perbeli filmalkotás tartalmazza azon kitélt, hogy „megtörtént események alapján”, nem változtat azon, hogy a befogadó közeg, az átlagnéző mindvégig tisztában van vele, hogy az általa látottak és hallottak nem a kétségen kívüli valóság bemutatása, hanem az alkotók képzelőerejének manifesztációja. Azon tény, hogy a filmalkotásban korabeli felvételek is láthatók közéleti szereplők megnyilvánulásairól, eseményekről, továbbá, hogy az alkotás legvégén valós eseményeket leíró szövegek is szerepelnek, dramaturgiai eszközként hatást érnek el az átlagnézőben, amely folytán a fiktív történetet jobban átéli, az alkotóknak a műalkotással továbbítani kívánt üzenete ekként erősebb hatást fejt ki a tudatában, de ezek ellenére a valós személyekről formált szereplők filmbéli cselekedeteit nem fogja akként kezelni, hogy azok ténylegesen, a valóságban is így történtek meg.

[75] A Fővárosi Ítéltábla szükségesnek tartja rögzíteni, hogy azt, miszerint egy művészi megnyilvánulást, egy filmalkotást értékítéletként vagy tények állításaként szükséges értékelni, az átlagnéző vonatkozásában kell vizsgálni, ahogyan azt is, hogy egy egyéb módon megvalósuló közlés jogsértő-e vagy sem. Azon körülmény, hogy egyes nézők a filmalkotásban bemutatott történetet a valóságnak tekintik, a fenti értékelés szempontjából jelentőséggel nem bír, hiszen korábbi tapasztalatok is azt mutatják, hogy az egyértelműen fikciós, akár a régmúltban, akár a jelenkorban játszódó alkotások történeteit, szereplőit is valósnak minősítik egyes személyek.

[76] Az alperesi filmalkotás a fentiek szerint az átlagnéző számára nem a tényleges valóságot mutatja be, annak valamennyi jelenetét nem ténylegesen megtörtént eseményként dolgozza fel. A Fővárosi Ítéltábla ezen körülmény jogi eredménye körében utal a felek által is hivatkozott korábbi ítéletére, amelyben írtak szerint „A kitalált történet pedig fogalmilag zárja ki a tényleges valósággal összevetett tényállítás értékelésének a lehetőségét, mivel sajátossága éppen az, hogy a tények világtól elszakad. Ebből pedig logikailag az következik, hogy a tények valóságát sem lehet vizsgálni a közléseivel kapcsolatosan.” {Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.476/2014/5.}

[77] A felperes a másodlagos kereseti kérelmében a valóság hamis színben való feltüntetését sérelmezte, amely bár nem ténynek az állításával valósul meg, de mindenképpen a tények sajátos csoportosítása, elhallgatása vagy egyéb, azokat érintő magatartás szükségeltetik a beteljesüléséhez. Az alperesi filmalkotást pedig a fentiek folytán nem lehet ténynek ún. halmazának tekinteni, ezért a jóhírnév megsértése sem valósult meg.

[78] A másodfokú bíróság megjegyzi, hogy a felperes a [64] pontban kifejtettek alapján olyan közéleti szereplőnek minősül, akinek a tűrési kötelezettsége az őt érintő közlések vonatkozásában a politikusokéhoz hasonló mértékű, a közéleti tevékenységére vonatkozó megnyilvánulások esetén a személyiségi jogainak védett határai zsugorodnak, a véleménynyilvánítás szabadasága fokozottabban érvényesül. Az Alkotmánybíróság mércéje szerint pedig „az értéktételeket és személyes meggyőződést közvetítő vélemények mindaddig, amíg összefüggésben állnak a közügyekkel, attól függetlenül élvezik a véleményszabadság alkotmányos oltalmát, hogy helyes vagy helytelen, tetsző vagy nem tetsző, egyes megítélések szerint értékes vagy éppen értéktelen gondolatot tartalmaznak. Ezt kívánja meg a nézőpontsemleges véleménynyilvánítási fórum szabadságának értéke is.” {3051/2022. (II. 11.) AB határozat Indokolás [46]} A jogsértőnek állított filmbeli cselekmények, ábrázolások nem a felperes – közéleti szereplőként is védett – magánszférájára irányulnak, hanem egy fiktív közvéleménykutatói és ahhoz kapcsolódó politikai tanácsadói tevékenységet mutatnak be, az ilyen jellegű véleménynyilvánítást pedig a fokozott tűrési kötelezettségére tekintettel a felperesnek el kell viselnie.

[79] Mindezek alapján a felperesnek a másodlagos kereseti kérelme a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítására irányulóan nem volt megalapozott, ezért az egyéb szankciók iránti igénye sem, így a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a keresetet teljes egészében elutasította.

[80] Az alperes fellebbezése eredményre vezetett, a felperes teljes mértékben pervesztes lett. A Fővárosi Ítéltábla erre tekintettel a felperest kötelezte az alperes részére a Pp. 83. § (1) bekezdésére tekintettel, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és az (5) bekezdése alapján, de a (6) bekezdés szerinti megállapítás folytán 450.000 forint + áfa együttes első- és másodfokú ügyvédi munkadíj megfizetésére. A rendelet 3. § (6) bekezdésének alkalmazását az indokolta, hogy a rendelet szerint az elsőfokú eljárásban 150.000 forint + áfa, míg a másodfokú eljárásban – a fellebbezésekre tekintettel – 37.500 + 12.500 forint + áfa ügyvédi munkadíj illetve volna meg az alperesi képviselőt. Az ügy bonyolultsága, a perfelvételi tárgyalások száma, a felperes keresetváltoztatásai folytán felmerült tényleges ügyvédi tevékenység azonban indokoltá tette a magasabb összeg megállapítását. Az alperes által felszámított összesen 900.000 forint + áfa mérték azonban egyértelműen eltúlzott volt. A másodfokú bíróság értékelte azt is, hogy a felperes csak az elsőfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenységért nettó 537.500 forintot számított fel.

[81] A felperes köteles viselni a Pp. 102. § (1) bekezdésében írtakra figyelemmel a személyek polgári jogi védelmével kapcsolatos perekben érvényesülő tárgyi illetékfeljegyzési

jog folytán le nem rótt, az Itv. 39. § (3) bekezdés c) pontja, 42. § (1) bekezdése és a 46. § (1) bekezdése alapján számított 180.000 forint kereseti és 48.000 forint, valamint 120.000 forint fellebbezési illetéket.

[82] A Fővárosi Ítéltábla tájékoztatja a felperest, hogy az illeték az Itv. 78. § (4) bekezdése szerint a határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé. Az illeték megfizetése során közleményként fel kell tüntetni az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság (Fővárosi Ítéltábla) megnevezését, a bírósági ügyszámot és a fizetésre kötelezett adóazonosító számát [30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés e) pontja].

Budapest, 2023. május 4.

Dr. Hercsik Zita s.k.
a tanács elnöke

Dr. Fintha-Nagy Péter László s.k.
előadó bíró

Dr. Kovaliczky Ágota s.k.
bíró